

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 18/2019. (VI. 12.) AB HATÁROZATA

a Kúria Kvk.II.37.628/2019/4. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapításáról és megsemmisítéséről

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Czine Ágnes, dr. Dienes-Oehm Egon, dr. Stumpf István és dr. Szívós Mária* alkotmánybírók párhuzamos indokolásával, valamint *dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó* alkotmánybíró különvéleményével – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Kúria Kvk.II.37.628/2019/4. számú végzése alaptörvény-ellenes, ezért azt megsemmisíti.

Az Alkotmánybíróság elrendeli e határozatának közzétételét a Magyar Közlönyben.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. A Fekete-Győr András elnök által képviselt Momentum Mozgalom (székhely: 1053 Budapest, Múzeum körút 13. 1/2., nyilvántartó bíróság és nyilvántartási szám: Fővárosi Törvényszék 01-02-0016512) mint az Európai Parlament tagjainak 2019. évi választásán nyilvántartásba vett jelölő szervezet az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a és a választási eljárásról szóló 2013. évi XXXVI. törvény (a továbbiakban: Ve.) 233. § (1) bekezdése alapján a Kúria 2019. május 16-án meghozott Kvk.II.37.628/2019/4. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól.
- [2] Az alkotmányjogi panaszra okot adó ügyben a Kúria – megismételt eljárásban – a Nemzeti Választási Bizottság (a továbbiakban: NVB) 56/2019. számú határozatát megváltoztatta és az Fővárosi Választási Bizottság 6/2019. (IV. 15.) számú határozatát helybenhagyta.
- [3] 1.1. A kúriai felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás értelmében 2019. április 8-án 18 óra 38 perckor Budapesten, a Kálvin téri aluljáróban rögzített videofelvétel alapján a FIDESZ-Magyar Polgári Szövetség és a Kereszténydemokrata Néppárt (a továbbiakban: FIDESZ-KDNP) aktivistái aláírásokat gyűjtöttek. A videofelvétel alapján a FIDESZ-KDNP logóival ellátott kihelyezett pulton a „Nekünk Brüsszelben is Magyarország az első! Május 26.” felirat szerepel, a pulton elhelyezett aláírásgyűjtő lapok fejrészén a „Támogatom Orbán Viktor programját, állít-suk meg a bevándorlást!” felirat olvasható, az aktivisták a videót készítő személy kérdésére pedig többször is azt állították, hogy az aláírásgyűjtő lapokon a FIDESZ-KDNP számára a 2019. május 26. napjára kitűzött európai parlamenti képviselők választására a jelöltállításhoz szükséges aláírásokat gyűjtik.
- [4] 1.2. 2019. április 11-én az indítványozó kifogást nyújtott be az NVB-hez a hozzá eljuttatott videofelvétel miatt. Álláspontja szerint a videofelvételen szereplő aktivisták állításuk ellenére nem a Ve. szerinti ajánlóíven, és ezért valójában nem az európai parlamenti választásokon való jelöltállítás céljából gyűjtöttek aláírásokat, megtevesztően jártak el, amellyel megsértették a Ve. 2. § (1) bekezdés a) pontjában foglalt, a választás tisztaságának megővésére, valamint a 2. § (1) bekezdés e) pontjában foglalt, jóhiszemű és rendeltetésszerű joggyakorlásra

vonatkozó választási eljárási alapelveket, továbbá a Ve. 120. § (1) bekezdésében foglaltakat, amely szerint jelöltet ajánlani ajánlóíven lehet. Az NVB a kifogást áttette a Fővárosi Választási Bizottsághoz (a továbbiakban: FVB).

- [5] Az FVB a 6/2019. (IV. 15.) számú határozatában a kifogást elutasította a jogsértés hiányára utalással. Megállapította, hogy az aláírásgyűjtés nem volt jogsértő, az adott tájékoztatás ellentmondó volt, de a helyes információ is többször elhangzott, a téves információk a felvétel készítőjét sem tévesztették meg.
- [6] Az indítványozó fellebbezést nyújtott be. Érintettségének igazolásául előadta, hogy olyan jelölő szervezet, amelynek listáját a 2019-es európai parlamenti választásokra az NVB 44/2019. számú határozatával nyilvántartásba vette. Az NVB az 56/2019. számú határozatával a fellebbezést érdemi vizsgálat nélkül elutasította a kérelmező az ügyben való érintettségének hiányára hivatkozással.
- [7] A kérelmező a bírósági felülvizsgálati kérelmében az NVB határozatának megváltoztatását és elsődlegesen annak megállapítását kérte, hogy a FIDESZ-KDNP aktivistái megsértették a Ve. 2. § (1) bekezdés c) és e) pontjait, másodlagosan pedig az FVB határozatának helybenhagyását kérte. A Kúria 2019. április 26. napján meghozott Kvk.II.37.515/2019/2. számú döntésében az NVB 56/2019. számú határozatát és az FVB 6/2019. (IV. 15.) számú határozatát megváltoztatta, az indítványozó (felülvizsgálati kérelmével módosított) kifogásának részben helyt adott és megállapította, hogy a FIDESZ-KDNP a tényállásban írt magatartásával megsértette a jóhiszemű és rendeltetésszerű joggyakorlás alapelvét.
- [8] A FIDESZ-KDNP alkotmányjogi panaszra folytán eljáró Alkotmánybíróság a 2019. május 7-én meghozott 16/2019. (V. 14.) AB határozatban megállapította a Kúria végzésének alaptörvény-ellenességét és megsemmisítette azt, továbbá alkotmányos követelményként állapította meg: a Ve. 228. § (2) bekezdése értelmezésénél és alkalmazásánál az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből következő alkotmányos követelmény, hogy a Kúria előtt folyamatban lévő felülvizsgálati ügyben az ellenérdekű fél számára a nyilatkozattétel lehetőségét biztosítani kell.
- [9] A Kúria a megismételt eljárásban úgy határozott, hogy „az Alkotmánybíróság határozatában foglalt – kifogással támadott jelölő szervezeti magatartás jogi minősítésére, választási eljárási alapelv érvényre jutását kizáró jogi érvelésre vonatkozó – döntésére figyelemmel azt kellett megállapítania, hogy a jelen esetre vonatkozóan a FIDESZ-KDNP jelölő szervezet kampánytevékenységének gyakorlása során – a véleménynyilvánítási szabadságra tekintettel – nem követett el jogsértést.”
- [10] 1.3. Az indítványozó szerint a Kúria e döntése – annak indoklására figyelemmel – sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát. A Kúria nem merítette ki az indítványozó valamennyi kérelmét és az indítványozó felülvizsgálati kérelmében foglaltakat érdemben nem vizsgálta, így a döntés az indítványozó Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseiben biztosított tisztességes eljáráshoz és bírósághoz forduláshoz való jogát sérti.
- [11] 2. Az alkotmányjogi panasz lényege szerint a bírósági döntést érdemben befolyásolta az az alaptörvény-ellenesség, hogy a Kúria nem merítette ki a felülvizsgálati kérelmet, az indítványozó kérelmeire és érveire érdemben nem reagált, azokat teljeskörűen nem bírálta el. Ezen túlmenően az indítványozó szerint alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés az, hogy a választási eljárásban az alkotmányjogi panasz-eljárásban történt megsemmisítés esetén a megismételt eljárásban a felülvizsgálati kérelemben foglalt érveket és indítványokat köteles-e az eljáró bíróság megvizsgálni, és azokra érdemi választ adni. Az indítványozó szerint alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, hogy még a választási eljárás rendkívül szűk határidőkkel működő jogorvoslati rendszerében sem mellőzhető az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata, ami szerint a testület nem tekinthető „negyedfokú” bíróságnak, a tényeket, bizonyítékokat és jogszabályokat az Alkotmánybíróság határozata által meghatározott keretek között, de a bíróságoknak kell egymásra vetíteniük és az ügyben végleges döntést hozniuk.
- [12] 3. Az indítvány szerint az alkotmányjogi panasz-eljárásban az Alkotmánybíróság nem hoz döntést az előtte fekvő ügy érdemében, a bírósági döntés megváltoztatására nem, csak megsemmisítésére jogosult [Abtv. 43. § (1) és (3) bekezdései]. Az Alkotmánybíróság által meghatározott, az Alaptörvénnyel összhangban álló értelmezési kereteken belül, a konkrét ügyre vonatkozó érdemi döntést ezt követően a bíróságnak kell meghoznia. Mindez a jelen ügyre vetítve azt jelenti, hogy a jogsértés elbírálása az Alkotmánybíróság döntésének keretei között a Kúria hatáskörébe tartozott. Az Alkotmánybíróság döntéséből nem következik a FIDESZ-KDNP maga-

tartásának jogszerű avagy jogszerűtlen volta, hiszen ez egy olyan jogkérdés, amelyet a Kúriának kell eldöntenie. Az alábbiak szerint erre azonban a jelen ügyben nem került sor, így az indítványozó jogorvoslati kérelme érdemben elbírálatlan maradt. Az Alkotmánybíróság az érdemi döntés meghozatalára nem rendelkezik hatáskörrel, csupán az érdemi döntés kereteinek meghatározására, a Kúria pedig elmulasztotta érdemileg elbírálni az indítványozó kérelmét.

- [13] Az indítványozó szerint a Kúria a támadott döntésében az ügyben felmerülő jogkérdést érdemben nem bírálta el, ezzel megsértette az indítványozónak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésében biztosított tisztességes eljáráshoz és jogorvoslatához való jogát.
- [14] 3.1. Az indítványozó szerint a Kúria támadott határozata érdemben nem bírálta el az indítványozó felülvizsgálati kérelmét. A Kúria támadott határozatának indokolása – az Alkotmánybíróság döntésére való formális utaláson túl – nem tartalmaz arra vonatkozó érvelést, hogy a felülvizsgálati kérelmet a megismételt eljárásában miért utasította el. A Kúria támadott határozatának érvelése kifejezetten az indítványozó felülvizsgálati kérelmének való helyt adás mellett szóló érveket tartalmaz, a felülvizsgálati kérelmet a Kúria mégis elutasította. A felülvizsgálati kérelem három fő hivatkozása közül a Kúria csupán egy tekintetében adott elő részletes érvelést.
- [15] A többi utasította el, hogy ennek indokát adta volna. Az érdemi érvelés figyelmen kívül hagyásával a Kúria megsértette a kereseti kérelem kimerítésének kötelezettségét, ezért a támadott határozat a jogorvoslatához való jogot, valamint a bírósághoz fordulás jogát, és így a tisztességes eljáráshoz való jogot sérti. A Kúria az indítványozónak az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit nem vizsgálta meg kellő alaposítással, ezért a támadott határozat az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti. Az Alkotmánybíróság azt is megfogalmazta, hogy az ügy bíróságok általi érdemi tárgyalása és elbírálása történeti alkotmányunk egyik vívmánya, és a bírói felülvizsgálat „alkotmányosan nem korlátozódhat a jogszerűség pusztán formális szempontok szerinti [...] vizsgálatára” {25/2018. (XII. 28.) AB határozat, Indokolás [17]}. A Kúria azzal, hogy a kérelmet az Alkotmánybíróság döntésére való pusztán hivatkozással utasította el, a felülvizsgálati eljárást formális szempontok vizsgálatára szűkítette, amely így az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogait sérti.
- [16] 3.2. Az indítványozó előbbieken kifejtett álláspontja szerinti alkotmányos követelményeknek a Kúria támadott határozata nem felel meg. Az Alkotmánybíróság döntését követő megismételt felülvizsgálati eljárásban – az Alkotmánybíróság döntésében kijelölt keretek között – a Kúriának az indítványozó felülvizsgálati kérelméről kellett döntenie. A Kúria döntése azonban nem merítette ki a felülvizsgálati kérelmet, az abban hivatkozott tényeket, bizonyítékokat és jogsértést ellentmondásosan értékelte és nem adott számot arról, hogy a kérelmet a Kúria valóban érdemben megvizsgálta. Mindezek alapján a Kúria támadott határozata az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogorvoslatához való jogát, valamint a tisztességes eljáráshoz való jogát sérti.

II.

- [17] Az Alaptörvény érintett rendelkezései:

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.

[...]

(7) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.”

III.

- [18] 1. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése szerint az Alkotmánybíróság az ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban eljárva dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról. A (2) bekezdés szerint a tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. §-ok szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. §-ok szerinti feltételeket.

- [19] Az indítványozó, mint a választási kampányban jelölő szervezet érintettnek minősül, a kúriai döntés az indítványozó által benyújtott kifogás tárgyában hozott FVB-határozatot és NVB-határozatot bírált el, a kúriai döntés ekként az indítványozóra közvetlen rendelkezést tartalmaz.
- [20] Az alkotmányjogi panasz előterjesztésének határidejét a Ve. 233. §-a rögzíti. Eszerint a választási szerv határozatával kapcsolatos jogorvoslati eljárásban hozott bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz a sérelmezett döntés közlésétől számított három napon belül nyújtható be az Alkotmánybírósághoz. A Ve. 10. §-a szabályozza a határidők számítását, mely szerint a Ve.-ben szabályozott határidők jogvesztők, a határidő annak utolsó napján 16 órakor jár le és a 16 órát követően teljesített eljárási cselekményt a következő napon teljesítettnek kell tekinteni.
- [21] Az alkotmányjogi panaszban foglaltak szerint a döntést a Kúria 2019. május 16-án, csütörtökön, rövid úton, telefaxon közölte az indítványozó jogi képviselőjével. Az indítvány jelzi, hogy „erre figyelemmel az indítványozó 2019. május 19-én 16.00 óráig terjeszthet elő alkotmányjogi panaszt.” Az indítványozó az alkotmányjogi panaszát a valasztasifelulvizsgalat@kuria.birosag.hu címre 2019. május 19-én, vasárnap, 15 óra 15 perckor küldte el. A Kúria az alkotmányjogi panaszt 2019. május 20-án, hétfőn érkezette. Megállapítható, hogy az indítvány határidőben érkezettnek minősül.
- [22] 2. Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában részletesen ismerteti a felülvizsgálati kérelmét és a Kúria döntését, amelyet az Alaptörvény két rendelkezésébe ütközőnek tart.
- [23] A panasz tartalma alapján alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés az, hogy az Alkotmánybíróság határozata tekinthető-e a felülvizsgált bírósági határozatot követő új ügyben a bírósági határozat rendelkező része és indokolása érdemi eldöntésének, illetve hogy a rendes bíróságok indokolási kötelezettségét kiváltja-e az Alkotmánybíróság határozatára utalás; a Ve. szerinti felülvizsgálati eljárásban a felülvizsgálati kérelem elbírálásakor milyen indokolás várható el a Kúriától.
- [24] Az alkotmányjogi panaszt az Alkotmánybíróság tanácsa 2019. május 23-án befogadta.

IV.

- [25] Az alkotmányjogi panasz megalapozott.
- [26] 1. Az Alkotmánybíróság többször [legutóbb a 3127/2019. (VI. 5.) AB határozatban] kifejtette az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes bírósági eljáráshoz való jog részét képező indokolási kötelezettség alkotmányos tartalmát. A 7/2013. (III. 1.) AB határozat értelmében az indokolt bírói döntéshez fűződő jog az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági eljárás alkotmányos követelményrendszerén belül jelentkezik. Az alkotmányos előírás elsősorban az eljárási törvényekben foglaltak szerint kötelezheti a bíróságot a döntésének alapjául szolgáló indokok bemutatására. Ebből következik, hogy az Alkotmánybíróság az Alaptörvény e szabályát mindig együtt olvassa a jogvita jellege, és az adott ügy típusa által kijelölt konkrét eljárásjogi szabályokkal. Az Alkotmánybíróság tehát a rendes bíróságoktól eltérően nem a felülbírálatra alkalmasság szempontjából vizsgálja a bíróságok indokolási kötelezettségének teljesítését, és tartózkodik attól, hogy jogági dogmatikához tartozó kérdések helytállóságáról, illetve törvényességéről, avagy kizárólag törvényértelmezési problémáról állást foglaljon.
- [27] Az Alkotmánybíróság rögzítette, hogy a tisztességes bírósági eljárásból fakadó elvárás az eljárási szabályok Alaptörvénynek megfelelő alkalmazása, ami a jogállami keretek között működő bíróságok feladata. Az eljárási törvény rendelkezéseire is figyelemmel, a tisztességes bírósági eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossgal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon. Ennek megítéléséhez az Alkotmánybíróság vizsgálja a jogvita természetét, az alkalmazandó eljárási törvény rendelkezéseit, a felek által az adott ügyben előterjesztett kérelmeket és észrevételeket, valamint az ügyben választ igénylő lényeges kérdéseket {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]–[34]}.
- [28] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint a bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem a szubjek-

tív elvárásait is kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása {3107/2016. (V. 24.) AB határozat, Indokolás [38]; 30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [89]}. Az indokolási kötelezettség mindössze azt az elvárást támasztja a bírósággal szemben, hogy a döntés indokolásának az ügy érdeme szempontjából releváns kérdésekre kell kiterjednie és nem minden egyes részletre {legutóbb pl. 3159/2018.(V. 16.) AB határozat, Indokolás [31]}.

- [29] 2. A Kúria a megismételt eljárásban megerősítette korábbi döntésének indokolását: „[a] választópolgárok az elhangzott tájékoztatás ellenére aláírásukkal valójában nem a FIDESZ-KDNP jelöltállítását támogatták, ebből adódóan megállapítható, hogy a jelölő szervezet nevében eljáró személyek olyan tevékenységet folytattak, amely a választópolgárok megtévesztésére alkalmas volt. A Kúria megítélése szerint a választópolgárok megtévesztése pedig önmagában felveti a jóhiszemű és rendeltetészerű joggyakorlás Ve. 2. § (1) bekezdése e) pontja szerinti alapelvének sérelmét” (a Kúria végzése, Indokolásának [32]).
- [30] Az indokolásban a Kúria utalt arra, hogy a FIDESZ–KDNP jelölő szervezet kifogásolt kampánytevékenysége nem azért lehet jogellenes, mert választási időszakban tilos lenne a jelölő szervezet iránti szimpátiát kifejező aláírások gyűjtése, hanem az adatszerzés megtévesztő módja miatt vizsgálódott a jóhiszemű és rendeltetészerű joggyakorlás követelményére figyelemmel (a Kúria végzése, Indokolás [34]–[36]). A végzés indokolásának [37] bekezdésében a Kúria – az adatszerzés megtévesztő módja miatti vizsgálódásról szóló álláspontja (a Kúria végzése, Indokolás [34]) fenntartása és hangsúlyozása mellett – úgy fogalmazott, hogy „az Alkotmánybíróság határozatában foglalt – kifogással támadott jelölő szervezeti magatartás jogi minősítésére, választási eljárási alapelv érvényre jutását kizáró jogi érvelésére vonatkozó – döntésére figyelemmel azt kellett megállapítania, hogy a jelen esetre vonatkozóan a FIDESZ-KDNP jelölő szervezet kampánytevékenységének gyakorlása során – a véleménynyilvánítási szabadságra tekintettel – nem követett el jogsértést.”
- [31] A Kúria végzésének indokolása ellentmondásban áll a kúriai végzés rendelkező részével. A Kúria a rendelkező részben az FVB-nek azt a határozatát hagyja helyben, amely megállapította: „az aktivisták valóban ellentmondó tájékoztatást adnak. A felvétel készítőjével folytatott beszélgetés során ugyanakkor a helyes információ is többször elhangzott. A téves információk a felvétel készítőjét sem tévesztették meg. A Fővárosi Választási Bizottság rögzíti, azzal, hogy az aktivisták támogató aláírásokat gyűjtöttek, nem valósult meg semmiféle jogsértés, tekintettel arra, hogy a pártok, jelölő szervezetek igyekeznek felmérni, számon tartani támogatóikat s erre jogszerű keretek között van is lehetőség.”
- [32] 3. Az indítvány helyesen állapítja meg, hogy „[a]z Alkotmánybíróság töretlen gyakorlata szerint a testület nem »negyedfokú bíróság«, vagyis »[a] jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság; csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki“ {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}, illetve »[a] tényállás megállapítása és az ehhez vezető bizonyítékok felvétele és értékelése, valamint a jogszabályok értelmezése a bíróságok, ezen belül is elsősorban a Kúria, nem pedig az Alkotmánybíróság hatáskörébe tartozó kérdés“ {3092/2019. (V. 7.) AB végzés, Indokolás [13]}. Mindezek azt jelentik, hogy az alkotmányjogi panasz eljárásban az Alkotmánybíróság nem hoz döntést az előtte fekvő ügy érdemében, nem a rendes bírósághoz intézett kérelmet (más eljárásokban keresetet, vádat stb.) bírálja el. Ennek megfelelően a rendes bírósági döntés megváltoztatására nem, csak megsemmisítésére jogosult [Abtv. 43. § (1) és (3) bekezdései].
- [33] Az Alkotmánybíróság által meghatározott kereteken belül a konkrét ügyre vonatkozó érdemi döntést ezt követően a rendes bíróságnak, jelen esetben a Kúriának kell meghoznia.
- [34] Az Alkotmánybíróság tehát azt dönti el, hogy az általa vizsgált bírósági határozat összhangban áll-e az Alaptörvénnyel, illetve a döntés alkotmányos kereteit jelöli ki, de azt nem határozhatja meg, hogy azzal pontosan milyen döntés állna összhangban. Ez általánosabban is igaz: a szakjogi vagy alkotmányossági felülvizsgálatot végző bíróság a kasszációs döntésében adhat iránymutatást a megismételt eljárásra, de ez soha nem terjedhet a meghozandó új határozat érdemi tartalmának meghatározására.
- [35] Jelen esetben is ez történt. Az Alkotmánybíróság 16/2019. (V. 14.) AB határozatából a Kúriára nézve az következett, hogy
- új felülvizsgálati határozatot kellett hoznia;
 - ebben nem alkalmazhatott olyan Ve. szabályt, amely a törvényi tilalmakat kiegészítené;
 - az érdekelteknek nyilatkozattételi lehetőséget kellett biztosítania;
 - az eldöntendő kérdést az ügyben érintett alapjogokra – így különösen a véleménynyilvánítás szabadságára – figyelemmel kellett eldöntenie. A véleménynyilvánítás kereteit az Alkotmánybíróság sok esetben meghatározta

- már {például: 1/2013. (I. 7.) AB határozat, Indokolás [93]–[94], vagy 3100/2017. (V. 8.) AB határozat, Indokolás [36]}.
- [36] A Kúriának tehát a bizonyítékok – így különösen a videofelvételen hallható tájékoztatások, az aláírásgyűjtés egyéb körülményei – alapján azt kellett volna tisztáznia, hogy
- a FIDESZ-KDNP cselekménye összességében hogyan viszonyul a véleménynyilvánítás, a választási kommunikáció szabadságához (erre vonatkozóan pedig adott útmutatást az Alkotmánybíróság), illetve, hogy
 - ennek fényében megállapítható-e, hogy megtévesztően járt el, vagy szabadságjogát jogszerűen gyakorolta, előbbi esetben milyen magatartásban nyilvánult meg a megtévesztés (vagyis hogyan lehetett megtévesztő egy, a választási ajánlóívekhez képest eltérő színű, formájú és tartalmú ív) – ez volt ugyanis az eredeti kifogás lényege. Az utóbbi kérdésben az Alkotmánybíróság annak ellenére nem foglalt állást, hogy a videofelvétel rendelkezésére állt, mert ez a Kúria feladata volt.
- [37] Nem az Alkotmánybíróság, hanem a Kúria döntötte tehát el érdemben az ügyet. Mivel a bizonyítékok mérlegelése, a tényállás megállapítása, és az ügy eldöntése a jogszabályok értelmezése a Kúria feladata volt, a jelen ügyben az indítvány pedig a megismételt eljárásban hozott végzést érdemben nem támadja, az Alkotmánybíróság nem vizsgálja a végzés rendelkező részében szereplő érdemi döntést, hanem tudomásul veszi, hogy a Kúria ezt a döntést hozta, mivel meggyőződött a FVB határozatában írt tényállás helytállóságáról. Az Alkotmánybíróság ezért ebben az eljárásban kizárólag a végzés indokolásának alkotmányosságát vizsgálja, azt is csak az indítvány által támadott körben.
- [38] 4. A Kúria most támadott végzése az NVB döntésének megváltoztatását, és az FVB döntésének helybenhagyását lényegében nem indokolta, hanem
- egyrészt minden indokolás, a tényállásnak a véleményszabadság tükrében való mérlegelése nélkül utalt arra, hogy a FIDESZ-KDNP adatszerzése megtévesztő volt;
 - másrészt szintén minden további indokolást mellőzve úgy foglalt állást, hogy „[a] Kúriának a [34] bekezdésben írtak fenntartása és hangsúlyozása mellett az Alkotmánybíróság határozatában foglalt – kifogással támadott jelölőszervezeti magatartás jogi minősítésére, választási eljárási alapelv érvényre jutását kizáró jogi érvelésére vonatkozó – döntésére figyelemmel azt kellett megállapítania, hogy a jelen esetre vonatkozóan a FIDESZ-KDNP jelölő szervezet kampánytevékenységének gyakorlása során – a véleménynyilvánítási szabadságra tekintettel – nem követett el jogsértést”;
 - harmadrészt nem fordított figyelmet arra, hogy a végzés indokolása összhangban álljon annak rendelkező részével.
- [39] A Kúria tehát az indokolási kötelezettségét nem teljesítette, ehelyett olyan hatást tulajdonított az Alkotmánybíróság határozatának, amely abból közvetlenül nem következik. Ha pedig közvetve – a bizonyítékok mérlegelése és az Alaptörvénnyel összhangban álló jogértelmezés alapján ez a helyes döntés, márpedig ez tűnik ki a végzés rendelkező részéből, akkor azt a Kúriának kell megindokolnia, hogy miért találta jogszerűnek az FVB helybenhagyott határozatát.
- [40] Az indokolási kötelezettség teljesítésének elmulasztása folytán sérült az indítványozónak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésben foglalt tisztességes eljáráshoz való joga. Minderre tekintettel az Alkotmánybíróság a Kúria Kvk.II.37.628/2019/4. számú végzését megsemmisítette.
- [41] 5. Az Alkotmánybíróság észlelte, hogy a Kúria végzésének indokolása a fentiekén túlmenően is elsősorban a 16/2019. (V. 14.) AB határozattal szembeni kritikát tartalmaz. Figyelemmel azonban arra, hogy sem az Alaptörvény, sem más jogszabály nem hatalmazza fel a rendes bíróságokat, így a Kúriát sem az Alkotmánybíróság döntéseinek értékelésére vagy felülbírálatára, a végzés indokolásának ezekhez a részeihez semmilyen joghatás nem fűződhet. Ezeket a szövegrészeket ezért az Alkotmánybíróság figyelmen kívül hagyta.
- [42] Mivel az Alkotmánybíróság a Kúria végzését megsemmisítette, azt már nem vizsgálta, hogy a végzésnek a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 20. §-a alkalmazhatóságára vonatkozó érvelése milyen összefüggésben áll a XXVIII. cikk (1) bekezdésével.

V.

[43] A határozat közzététele a Magyar Közlönyben az Abtv. 44. § (1) bekezdésének második mondatán alapul.

Budapest, 2019. május 28.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes alkotmánybíró párhuzamos indokolása

[44] Egyetértek a rendelkező részben foglalt döntéssel. Emellett ugyanakkor, fenntartva a 16/2019. (V. 14.) AB határozathoz fűzött párhuzamos indokolásomban foglaltakat, fontosnak tartom kiemelni a következőket.

[45] 1. Az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdése értelmében az alapvető jogok védelme az állam elsőrendű kötelezettsége. Az állam e kötelezettségének a közhatalmat gyakorló szervei útján tesz eleget. Ebből következően Magyarországon minden közhatalmat gyakorló szervnek – függetlenül attól, hogy a hatalommegosztás rendszerében hol helyezkedik el – kötelezettsége, hogy a jogszabályban meghatározott hatáskörét úgy gyakorolja, hogy az alapvető jogok érvényesülését biztosítsa.

[46] Az Alaptörvény 28. cikke alapján a bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. Az Alaptörvénynek ez a rendelkezése a bíróságok számára alkotmányos kötelezettségként írja elő, hogy ítélező tevékenységük során a jogszabályokat az Alaptörvénnyel összhangban értelmezzék [lásd pl. 3/2015. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [17]; 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]]. A bírói döntések alkotmányossági felülvizsgálatát lehetővé tevő alkotmányjogi panasz (Abtv. 27. §) az Alaptörvény 28. cikkének érvényesülését szolgáló jogintézmény. Ilyen panasz alapján az Alkotmánybíróság a bírói döntésben foglalt jogértelmezés Alaptörvénnyel való összhangját vizsgálja, azt, hogy a jogszabály alkalmazása során a bíróság az Alaptörvényben biztosított jogok alkotmányos tartalmát érvényre juttatta-e.

[47] Ha a bíróság az előtte fekvő, alapjogilag releváns ügy alapjogi érintettségére tekintet nélkül járt el, és az általa kialakított jogértelmezés nem áll összhangban e jog alkotmányos tartalmával, akkor a meghozott bírói döntés alaptörvény-ellenes.

[48] 2. Az Alkotmánybíróság a 16/2019. (V. 14.) AB határozatban egyértelműen megállapította, hogy az alapul fekvő ügynek van alapjogi vonatkozása (Indokolás [36]). Az Alkotmánybíróság utalt arra is, hogy az adott ügy alapjogi vonatkozásait az Alaptörvény IX. cikkével összefüggésben kell értékelni, például az 1/2013. (I. 7.) AB határozatban (Indokolás [93]–[94]) foglaltak alapul vételével.

[49] 3. Az Alkotmánybíróság a 7/2013. (III. 1.) AB határozatában a tisztességes eljáráshoz való jogot annak egyik részjogosítványával – az indokolt bírói döntéshez való joggal – összefüggésben vizsgálta. Ebben részletesen áttekintette az Emberi Jogok Európai Bíróságának az indokolt bírói döntéshez való joggal kapcsolatos gyakorla-

tát (Indokolás [31]–[33]). Erre alapítva pedig rámutatott, hogy valamely részletkérdésre vonatkozó indokolás teljes elmaradása nem, míg egy lényegesebb kérdésre vonatkozó hiányos indokolás viszont a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog megsértését idézi elő [*Tatishvili kontra Oroszország* (1509/02.) 2007. február 22., 58. bekezdés; *Grădinar kontra Moldova* (7170/02.) 2008. április 8., 107. bekezdés; *Sholokhov kontra Örményország és Moldova* (40358/05.) 2012. július 31., 67. bekezdés]. A döntéssel szemben feltétlen elvárás, hogy a bíróság az ügy lényegi részeit a szükséges alapossággal vizsgálja meg, és erről a vizsgálatáról a határozatának indoklásában is adjon számot. Az indokolási kötelezettség teljesítésének vizsgálatakor figyelemmel kell lenni arra is, hogy az indokolás hiánya vagy fogyatékosága valamely fél írásban megfogalmazott, világosan és pontosan körülírt kérdését érinti-e [*Hiro Balani kontra Spanyolország* (18064/91.) 1994. december 9., 28. bekezdés; *Ruiz Torija kontra Spanyolország* (18390/91.) 1994. december 9., 30. bekezdés, *Ilyadi kontra Oroszország* (6642/05.) 2011. május 5., 44. bekezdés].

[50] Összességében tehát „a tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossággal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon” {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]}.

[51] 4. A fentiek alapján, úgy gondolom, hogy a támadott kúriai döntés alaptörvény-ellenessége azért állapítható meg, mert a rendelkező részben foglalt döntést az indokolás nem támasztja alá. A bírói döntésének mindig a jogszabályokon és a bírói meggyőződésén kell alapulni, és ezt kell a határozatában kifejezésre juttatnia, a rendelkező rész és az indokolás összhangjával együtt.

Budapest, 2019. május 28.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István alkotmánybíró párhuzamos indokolása

[52] A Kúria támadott végzésének megsemmisítésével egyetértek azon az alapon, hogy a jogsértés elbírálása az Alkotmánybíróság döntésének keretei között a Kúria hatáskörébe tartozott, önmagában az Alkotmánybíróság döntéséből nem következett a kifogással érintett jelölő szervezet cselekményének jogszerű avagy jogszerűtlen volta. Ezt a jogkérdést a Kúriának kellett eldöntenie, de ehelyett úgy járt el, mintha az Alkotmánybíróság a jogkérdést a konkrét ügy vonatkozásában is eldöntötte volna. A Kúria tehát az indítványozó jogorvoslati kérelmében felvetett jogkérdés elbírálásával kapcsolatos indokolási kötelezettségét nem teljesítette, a kérelem tulajdonképpen elbírálatlan maradt. Ezzel a bírósági végzés megsértette az indítványozónak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésében biztosított tisztességes eljáráshoz és jogorvoslatához való jogát.

[53] A többségi határozat indokolásával azonban több tekintetben nem értek egyet.

[54] A támadott végzést az Alkotmánybíróság csak az indítvány által támadott körben vizsgálhatja felül, az indokolás hiányosságai miatt a bíróságot csak az indítványban felvetett problémákkal összefüggésben marasztalhatja el. Ezért az indokolásban (IV.4. pont, Indokolás [38]–[40]) a véleménynyilvánítás szabadságának értékelésével kapcsolatos hiányosságok miatti kritikának nem lett volna helye, ugyanis a jelen eljárásban elbírált indítvány ennek vonatkozásában nem állított sérelmet. Megjegyzem, ugyanebből az okból nem kerülhetett volna sor a Kp. alkalmazásával kapcsolatos probléma vizsgálatára sem (vö. IV.5. pont, Indokolás [41]–[42]).

[55] Az indokolás – helyesen – rámutat, hogy a támadott végzés „az NVB döntésének megváltoztatását, és az FVB döntésének helybenhagyását lényegében nem indokolta” (Indokolás [38]). Az érdemi indokolás hiányának megállapítása mellett ugyanakkor ellenmondásos azt állítani, hogy „az Alkotmánybíróság [...] tudomásul veszi, hogy a Kúria ezt a döntést hozta, mivel meggyőződött a FVB határozatában írt tényállás helytállóságáról” (Indokolás [37]).

[56] Az indokolás úgy foglal állást, hogy „[h]a pedig közvetve – a bizonyítékok mérlegelése és az Alaptörvénnyel összhangban álló jogértelmezés alapján ez a helyes döntés, márpedig ez tűnik ki a végzés rendelkező részéből, akkor azt a Kúriának kell megindokolnia, hogy miért találta jogszerűnek az FVB helybenhagyott határozatát” (Indokolás [39]). E megállapítást ebben a formában nem tarom szerencsésnek. Egyrészt, a támadott végzés indokolásának hiányosságai és ellentmondásai azt is bizonytalanná teszik, hogy a végzés rendelkező része

mennyiben tekinthető megalapozottnak. Másrészt, a rendelkező részre vonatkozó kitétel megfogalmazása azt az érzést is keltheti, hogy az Alkotmánybíróság tollba akarja mondani a konkrét bírósági ügyben meghozandó döntést – ami pedig szöges ellentétben áll azzal, amit a többségi határozat egyébként hangsúlyoz. Hasonló a helyzet a „(vagyis hogyan lehetett megtévesztő egy, a választási ajánlóívekhez képest eltérő színű, formájú és tartalmú ív)” (Indokolás [36]) megjegyzéssel is, amelynek megfogalmazása azt sugallhatja, mintha az Alkotmánybíróság a történeti tényállás értékelésében is instruálni akarná a bíróságot.

- [57] A többségi határozat indokolása helytállóan állítja, hogy a Kúria végzésének indokolása az Alkotmánybíróság 16/2019. (V. 14.) AB határozatával szembeni kritikát tartalmaz. Szükségtelennek tartom azonban a Kúria kioktatását arról, hogy nincs hatásköre az Alkotmánybíróság döntéseinek értékelésére, illetve annak minősítését, hogy egy bírósági döntés indokolásának ilyen jellegű részeihez mennyiben fűződhet joghatás – különösen a jelen ügyben, amikor a támadott végzést az Alkotmánybíróság megsemmisítette.

Budapest, 2019. május 28.

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

- [58] A párhuzamos indokoláshoz csatlakozom.

Budapest, 2019. május 28.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [59] Egyetértek a határozat rendelkező részével és indokolásával is, de ahhoz az Abtv. 66. §. (3) bekezdésében biztosított jogkörömnél fogva a következő párhuzamos indokolás csatolását tartom szükségesnek.

- [60] 1. Álláspontom szerint a határozat indokolásának ki kellett volna térnie arra is, hogy a Kúria – tekintettel arra, hogy a tényállás megváltoztatása nélkül helybenhagyta a Fővárosi Választási Bizottság 6/2019. (IV. 15.) számú határozatát – kötve volt az említett határozatban megállapított tényálláshoz, tehát arra nem volt jogosult, hogy eltérő tényállásra alapítsa a döntését. A Kúria mégis ezt tette, ahogy erre a határozat indokolása is utal. Hangsúlyozni szükséges ugyanakkor, hogy a Kúria egyáltalán nem adott magyarázatot erre a tevékenységére, csupán azt rögzítette döntése indokolásában, hogy „az Alkotmánybíróság [...] döntésére figyelemmel kellett megállapítania, hogy [...]” nem történt jogsértés. A Kúria indokolása e téren azt a látszatot kelti, mintha el lett volna zárva attól, hogy a saját meggyőződése szerint döntsön az ügyben, ez pedig – megengedhetetlen módon – a bírói függetlenséggel kapcsolatos kétely ébresztését sugalmazza.

- [61] 2. Nézetem szerint hangsúlyozni szükséges, hogy a Kúria a döntésében minden jogszabályi alap megjelölése nélkül szembehelyezkedett Kp. 20. §-ának előírásával. Álláspontom szerint ezzel kapcsolatban az indokolás során ki kellett volna térni arra is, hogy e körülmény szintén felveti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében írt tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét, mivel a bíróságok függetlensége nem terjed ki a jogszabályok rendelkezéseinek figyelmen kívül hagyására {20/2017. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [23]}.

Budapest, 2019. május 28.

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó alkotmánybíró különvéleménye

- [62] Álláspontom szerint a jelen ügyben az alkotmányjogi panaszt el kellett volna utasítani a következők miatt.
- [63] 1. A többségi határozat az indokolt bírói döntéshez való jog sérelmére alapozta a megsemmisítést. Ez a jog a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés] egyik részjogosítványa. Elkülönült tartalmat hordoz, és sajátos teszttel rendelkezik a *fair* eljárás többi részjogosítványán belül, amelyek közé tartozik egyebek mellett a bírósághoz fordulás joga.
- [64] Erre azért szükséges emlékeztetni, mert az alkotmányjogi panasz egyfelől a bírósághoz fordulás joga sérelmén keresztül adta elő a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog megsértését; másfelől a jogorvoslathoz való joggal [Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdés] kapcsolatban fogalmazott meg aggályokat. Hangsúlyozandó, hogy az indítványozó nem terjesztett elő határozott kérelmet az indokolt bírói döntéshez való jog sérelmének a megállapítására, mégis ennek a részjogosítványnak a sérelmén alapul a többségi határozat.
- [65] 2. Ha az indokolt bírói döntéshez való jog körében értelmezzük az alkotmányjogi panaszt, akkor nem hagyható figyelmen kívül az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata, amit ehhez a részjogosítványhoz már kidolgozott {lásd: először: 7/2013. (III. 1.) AB határozat Indokolás [33]–[34]; legutóbb: 6/2019. (III. 20.) AB határozat, Indokolás [33]}. Eszerint többek között azt kell megvizsgálni, hogy az adott ügyben a felek milyen kérelmeket terjesztettek elő és milyen észrevételeket tettek. Ez azért fontos, mert ezek tükrében mérlegelhető, hogy a bírói döntés indokolása olyan szintű hiányosságban szenved-e, ami az alkotmányellenesség szintjét eléri.
- [66] Ezért azt is hangsúlyozni kell a jelen ügyben, hogy a megismételt eljárásban a választási ügygel érintett jelölő szervezetek (FIDESZ-KDNP) – a Kúria felhívása ellenére – nem tettek nyilatkozatot. Így rejtve maradtak a Kúria előtt érveik, észrevételeik, esetleges kérelmeik. Ezáltal a véleménynyilvánítás szabadságának [Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdés] és a választási eljárás szóban forgó alapelvének mint alkotmányos értéknek az összemérésére a Kúriának nem volt lehetősége.

Budapest, 2019. május 28.

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/862/2019.
Közzétéve a Magyar Közlöny 2019. évi 98. számában.

